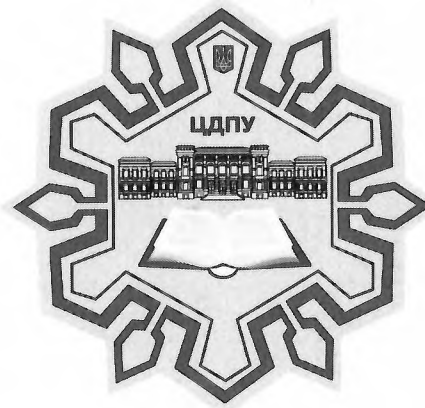

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет історії та права

Кафедра галузевого права та правоохоронної діяльності

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

СИЛАБУС

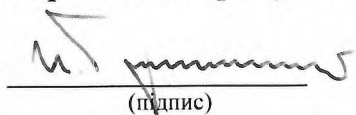
2019 – 2020 навчальний рік

Силабус з **Актуальних проблем адміністративної відповідальності** розроблений відповідно до освітньої програми «Право» підготовки фахівця другого (магістерського) рівня та згідно з навчальним і робочим навчальними планами.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності.

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

(В. Г. Гриценко)

(ініціали та прізвище)

Розробник: Кондратенко Віталій Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності

Ел. адреса: kondratenkovitals@gmail.com

Контактний телефон: 0665713038

Графік консультацій: понеділок об 11.30

1. Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни:	Актуальні проблеми адміністративної відповідальності
Код навчальної дисципліни за ОПП:	НПП 2.1.2.5
Спеціальність:	081 Право
Освітньо-професійна програма:	Право
Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Форма навчання:	Денна
Курс:	1-й
Семестр:	2-й
Тип дисципліни	Нормативна
Кількість кредитів	4
Блоків (модулів)	2
Загальна кількість годин	120
Тижневих годин для денної форми навчання	2
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	16 год.
Самостійна робота	84
Індивідуальне науково-дослідне завдання (есе, аналітичний звіт, тези тощо)	-
Вид підсумкового контролю:	Залік
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	«Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Митне право», «Кримінальне право України»

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є вивчення проблемних аспектів механізму реалізації правоохоронної функції значної частини адміністративно-правових норм, що регулюють широкий комплекс відносин в сфері протидії з найбільш поширеним видом правопорушень, якими є адміністративні правопорушення.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування самостійного мислення, навичок аналізу проблемних питань адміністративної відповідальності в Україні;
- формування понятійного апарату, що використовується в межах адміністративного права України, та вміння ним користуватися;
- поглиблення знань прикладного характеру;
- розвиток загальної політико-правової культури студентів.

3. Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі фахові компетентності:

- володіти концептуальними знаннями про засади і правові інститути адміністративної відповідальності;
- знати нормативно-правові основи функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, здійснення ними адміністративно-юрисдикційної діяльності;
- проводити наукові дослідження з проблематики адміністративної відповідальності, виявляти актуальні теоретичні і практичні питання;
- критично осмислювати й логічно розв'язувати складні адміністративно-правові задачі та проблеми, що потребують міждисциплінарних підходів;
- визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, виявляти та критично й системно аналізувати проблеми адміністративно-правового регулювання, пропонувати способи їх вирішення;
- формувати правові позиції й належним чином обґрунтовувати їх, з посиланням на норми чинного вітчизняного законодавства, положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ), прецедентну практику ЄСПЛ;
- застосовувати норми права, розуміти правовий характер і значення документів, створювати й оформлювати різні види документів відповідно до правил;

- проводити правороз'яснювальну та правопросвітницьку роботу, консультувати з адміністративно-правових питань;
- розробляти проекти й управляти ними, творчо застосовувати існуючі та/або генерувати нові правові ідеї, брати на себе ініціативу та відповідальність, бути наполегливим у досягненні поставленої мети;
- свідомо реалізовувати конституційні права та обов'язки громадянина України, мати активну громадянську позицію;
- поважати честь і гідність людини, діяти згідно з вимогами професійної етики;
- систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т. ч. самостійно, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.
- конструктивно взаємодіяти з колегами, експертами, у т. ч. з інших галузей знань, узгоджувати дії у процесі спільної діяльності під час навчання, виконання професійних обов'язків, вирішуючи складні правові питання.

Студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

1) соціально-гуманітарна ерудованість:

- розуміння адміністративно-правових процесів і явищ на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювання та висловлювання обґрунтованих суджень;
- вміння дискутувати на адміністративно-правові теми, висловлювати власні позиції;
- мати активну громадянську позицію, виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинного адміністративного законодавства;

2) дослідницькі навички:

- вміння проводити науково-правові дослідження з проблематики адміністративної відповідальності;
- дотримання академічної доброчесності;
- навички аналізу й узагальнення теорій, концепцій, підходів, критичного оцінювання суперечливих наукових позицій
- вміння демонструвати власне обґрунтоване бачення шляхів розв'язання проблеми;

3) комунікація:

- вільно володіти письмовою й усною державною мовою, правильно використовувати правничу термінологію;
- збирати та опрацьовувати інформацію з різних джерел;
- активно використовувати інформаційні технології та бази даних у правничій діяльності;

4) організація та самоорганізація у професійній сфері:

- дотримання професійних стандартів, професійної етики, у т. ч. щодо нерозголошення конфіденційної інформації;
- усвідомлення необхідності у самовдосконаленні, систематичному підвищенні професійного рівня;
- уміння розробляти документи адміністративно-правового характеру з дотриманням вимог, процесуальних строків;

- здатність ефективно працювати в команді за узгодженим планом, оцінювати та коригувати його, своєчасно та якісно виконувати доручення, виявляти ініціативу;

- здатність надавати консультації з адміністративно-правових питань щодо можливих способів захисту прав, інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях;

5) праворозуміння:

- здатність аналізувати сучасний стан, проблеми і перспективи вітчизняної правової системи, усвідомлювати і пояснювати необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними та європейськими стандартами, оцінювати їхній вплив на національне адміністративне законодавство, висловлює відповідні судження;

- уміння організувати правопросвітницькі заходи з метою підвищення рівня правової культури населення, розробити навчально-методичні матеріали;

- розуміння особливостей правового регулювання в адміністративному праві України;

б) правозастосування:

- здатність аналізувати й узагальнювати судову практику, використовувати відповідні результати для обґрунтування правової позиції, формування правових висновків;

- уміння збирати документи, інші матеріали для вирішення правової проблеми, працювати з матеріалами справи, аналізувати їх, робити виписки, копії, обирати адекватні форми та засоби захисту конституційних прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб;

- навички з підготовки актів застосування права відповідно до правового висновку у різних правових ситуаціях, складання заяв, скарг, процесуальних та інших документів адміністративно-правового характеру.

4. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Тиж./ дата/ год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття)	Самостійна робота, завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тиж. 1. 03.02- 09.02 4 акад. год.	Розділ 1 Тема 1. Основні положення теорії адміністративної відповідальності	Лекція	- предмет, завдання та система курсу; - поняття, особливості та підстави адміністративної відповідальності; - завдання адміністративної відповідальності. <i>11 год.</i>	1	До 17.02

	Тема 2. Особливості змісту та проблемні аспекти накладення адміністративних стягнень	Лекція	- поняття адміністративного стягнення; основні та додаткові адміністративні стягнення; - загальні правила накладення стягнення за проступок; - обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення; - обставини, що обтяжують адміністративну відповідальність за правопорушення. <i>11 год.</i>	1	До 17.02
Тиж. 2. 10.02- 16.02 2 акад. год.	Тема 3. Проблеми адміністративної відповідальності спеціальних суб'єктів	Лекція	- поняття спеціальних суб'єктів та їхні види, у т.ч. неповнолітні, військовослужбовці, посадові особи, державні службовці, іноземці, депутати та інші спеціальні суб'єкти; - особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх; - особливості адміністративної відповідальності військовослужбовців, працівників поліції та інших посадових осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів. <i>11 год.</i>	1	До 28.02
Тиж. 2. 10.02- 16.02 2 акад. год.	Тема 1. Основні положення теорії адміністративної відповідальності: - законодавча регламентація механізму застосування адміністративної відповідальності; - основні ознаки адміністративної відповідальності; - місце адміністративної відповідальності в системі юридичної відповідальності; - принципи адміністративної відповідальності.	Семінарське заняття			
Тиж. 3. 17.02- 23.02 2 акад.	Тема 2. Особливості змісту та проблемні аспекти накладення адміністративних стягнень: - обчислення строків	Семінарське заняття			

год.	адміністративного стягнення; - строки накладення адміністративного стягнення; - строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню; - покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду; - забезпечення законності при застосуванні примусових заходів впливу за проступки.				
Тиж. 4. 23.09- 29.09 2 акад. год.	Тема 4. Актуальні проблеми адміністративної відповідальності за окремі види правопорушень (част. I)	Лекція	- загальна характеристика та види правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління; - особливості провадження у справах про окремі види адміністративних правопорушень; - загальні правила застосування адміністративних стягнень за вчинення окремих видів адміністративних правопорушень. <i>9 год.</i>	1	До 15.03
Тиж. 4. 23.09- 29.09 2 акад. год.	Тема 4. Актуальні проблеми адміністративної відповідальності за окремі види правопорушень (част. II)	Лекція			
Тиж. 5. 02.03- 08.03 2 акад. год.	Тема 3. Проблеми адміністративної відповідальності спеціальних суб'єктів: - особливості адміністративної відповідальності батьків або осіб, які їх замінюють; адміністративної	Семінарське заняття			

	<p>відповідальності іноземних громадян;</p> <p>- особливості адміністративної відповідальності посадових осіб, державних службовців, народних депутатів;</p> <p>- особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб.</p>				
<p>Тиж. 6. 09.03-15.03 2 акад. год.</p>	<p>Тема 4. Актуальні проблеми адміністративної відповідальності за окремі види правопорушень:</p> <p>- юридична характеристика адміністративних проступків, що посягають на відносини у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин;</p> <p>- загальна характеристика та види правопорушень на транспорті;</p> <p>- загальна характеристика та види правопорушень, що посягають на публічний порядок і публічну безпеку.</p>	<p>Семінарське заняття</p>			
<p>Тиж. 7. 16.03-22.03 2 акад. год.</p>	<p>Розділ 2</p> <p>Тема 5. Сутнісні характеристики та юридичний склад адміністративного правопорушення (част. I)</p>	<p>Лекція</p>	<p>- суб'єкт адміністративного проступку;</p> <p>- фізичні та юридичні особи як суб'єкти адміністративних правопорушень;</p> <p>- суб'єктивна сторона адміністративного проступку та її ознаки;</p> <p>- вчинення проступку через необережність;</p> <p>- вчинення адміністративного проступку зумисне;</p> <p>- мета та мотиви як факультативні ознаки суб'єктивної сторони;</p> <p>- система адміністративних проступків. <i>9 год.</i></p>	<p>1</p>	<p>До 30.03</p>

Тиж. 8. 23.03- 29.03 2 акад. год.	Тема 5. Сутнісні характеристики та юридичний склад адміністративного правопорушення (част. II)	Лекція			
Тиж. 9. 30.03- 05.04 2 акад. год.	Тема 5. Сутнісні характеристики та юридичний склад адміністративного правопорушення: - поняття адміністративного проступку як різновиду правопорушення і як підстави настання адміністративної відповідальності; - законодавче визначення проступку та його загальноправові ознаки; - поняття юридичного складу адміністративного проступку та його елементи; - об'єкт проступку. Предмет проступку та його зв'язок з об'єктом; - об'єктивна сторона проступку; - види складів адміністративних проступків.	Семінарське заняття			
Тиж. 10. 06.04- 12.04 2 акад. год.	Тема 6. Актуальні проблеми розмежування проступків та інших правопорушень	Лекція			
Тиж. 11. 13.04- 19.04	Тема 6. Актуальні проблеми розмежування проступків та інших правопорушень:	Семінарське заняття	- дискусійні аспекти розмежування проступків та інших проступків; - юридичні підстави розмежування; розмежування	1	До 30.04

<p>2 акад. год.</p>	<p>- розмежування адміністративних проступків та злочинів за об'єктом; - відмінності між адміністративними проступками та злочинами за об'єктивною стороною; - особливості розмежування адміністративних проступків та злочинів за суб'єктом; - відмінності між адміністративними проступками та злочинами за суб'єктивною стороною.</p>		<p>адміністративних проступків та інших проступків за об'єктом; - відмінності між адміністративними проступками та іншими проступками за об'єктивною стороною; - особливості розмежування адміністративних проступків та інших проступків за суб'єктом; - відмінності між адміністративними проступками та іншими проступками за суб'єктивною стороною. <i>11 год.</i></p>		
<p>Тиж. 12. 20.04-26.04 2 акад. год.</p>	<p>Тема 7. Проблеми кваліфікації адміністративних правопорушень у теорії адміністративного права</p>	<p>Лекція</p>			
<p>Тиж. 13. 27.04-03.05 2 акад. год.</p>	<p>Тема 7. Проблеми кваліфікації адміністративних правопорушень у теорії адміністративного права: - наукові підходи до теорії кваліфікації; - адміністративно-правова кваліфікація як різновид правової кваліфікації; - методологія дослідження проблем кваліфікації; - види адміністративно-правової кваліфікації; - особливості кваліфікації правопорушень як складова загальної адміністративно-</p>	<p>Семинарське заняття</p>	<p>- з'ясування змісту поняття кваліфікації адміністративних правопорушень; - поняття кваліфікації адміністративного делікту: логічні підстави визначення, формулювання дефініції; - ознаки кваліфікації адміністративних правопорушень; - проблеми класифікації кваліфікації адміністративних правопорушень; - види кваліфікації; - взаємозв'язок кваліфікації проступків та адміністративної відповідальності. <i>11 год.</i></p>	<p>1</p>	<p>15.05.</p>

	правової кваліфікації; - співвідношення правової кваліфікації з правовими категоріями.				
Тиж. 14. 04.05-10.05 2 акад. год.	Тема 8. Особливості здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення	Лекція	- порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення; - поняття процесуальної стадії в провадженні у справах про адміністративні правопорушення; - порушення справи про адміністративне правопорушення. <i>11 год.</i>	1	17.05
Тиж. 15. 11.05-17.05 2 акад. год.	Тема 8. Особливості здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення: - складання протоколу уповноваженою на те посадовою особою; - права та обов'язки осіб, котрі беруть участь у провадженні; - винесення та види постанови про притягнення до адміністративної відповідальності.	Семінарське заняття			

5. Політика виставлення балів. Вимоги викладача.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, підсумкового контролю.

Поточний контроль - це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до розділів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критерії оцінювання	
Усних відповідей:	Письмових завдань:
<ul style="list-style-type: none">- повнота розкриття питання;- логіка викладання, культура мови;- емоційність та переконаність;- використання основної та додаткової літератури;- посилання на норми чинного законодавства;- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.	<ul style="list-style-type: none">- повнота розкриття питання;- цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки;- акуратність оформлення письмової роботи.

Види робіт	Бали
Виступ з питань певної теми на семінарському занятті	до 5 балів
Доповнення протягом семінарського заняття з певної теми модуля	до 3-х балів
Контрольна роботи	до 5 балів
Виконані завдання самостійної роботи (з урахуванням якості і повноти виконання завдання)	до 10 балів
Участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, участь в конкурсах тощо).	до 10 балів

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені на консультаціях.

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів НПА);
- списування та плагіат.

Розподіл балів

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративної відповідальності», є сумою балів за виконання практичних завдань та самостійну роботу.

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Розділ 1				Розділ 2				
Теми 1-4	КР 1	Сам. робота	Підсумкова 1	Теми 5-8	КР 2	Сам. робота	Підсумкова 2	Підсумкова семестрова
20	10	20	50	20	10	20	50	100

Студент, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право пройти поточний контроль під час консультацій.

6. Підсумковий контроль

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності та залікову книжку магістра.

Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, магістр обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

Питання до заліку

1. Адміністративна відповідальність як особливий вид юридичної відповідальності.
2. Загальна характеристика законодавства України про адміністративні правопорушення.
3. Альтернативи адміністративної відповідальності.
4. Загальна характеристика системи адміністративних стягнень.

5. Попередження як вид адміністративного стягнення.
6. Штраф як вид адміністративного стягнення.
7. Оплатне вилучення як вид адміністративного стягнення.
8. Конфіскація як вид адміністративного стягнення.
9. Позбавлення спеціального права як вид адміністративного стягнення.
10. Виправні роботи як вид адміністративного стягнення.
11. Адміністративний арешт як вид адміністративного стягнення.
12. Загальні правила накладення адміністративних стягнень.
13. Поняття адміністративного правопорушення та його ознаки.
14. Поняття та основні елементи юридичного складу адміністративного правопорушення.
15. Об'єкт адміністративного правопорушення.
16. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення.
17. Суб'єкт адміністративного правопорушення.
18. Види спеціальних суб'єктів.
19. Суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення.
20. Особливості адміністративної відповідальності військовослужбовців та працівників міліції.
21. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх. Особливості адміністративної відповідальності батьків та осіб, які їх замінюють.
22. Особливості адміністративної відповідальності іноземних громадян.
23. Система адміністративних правопорушень.
24. Поняття, завдання та принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення.
25. Правова характеристика дрібного хуліганства, його розмножування із кримінальним злочином – “хуліганство”.
26. Правова характеристика правопорушень, пов'язаних з розпиванням спиртних напоїв у не встановлених місцях та появою в громадських місцях у п'яному вигляді, а також правопорушень, пов'язаних із самогоноварінням
27. Правова характеристика правопорушень, що посягають на нормальну діяльність правоохоронних органів.
28. Правова характеристика правопорушень, пов'язаних з порушенням правил дозвільної системи.
29. Правова характеристика правопорушень, пов'язаних з порушенням правил паспортної системи та правил перебування іноземців в Україні
30. Учасники провадження в справах про адміністративні правопорушення.

31. Відповідальність за порушення виборчого законодавства під час проведення виборів народних депутатів України та заходи реагування на них працівниками ОВС.
32. Перелік органів та посадових осіб, що розглядають справи у сфері виборчого законодавства.
- 33 Джерела адміністративної відповідальності та їх характеристика.
34. Характеристика перспектив законодавства України про адміністративні правопорушення.
35. Колективні суб'єкти (юридичні особи) як суб'єкти адміністративної відповідальності.
36. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність, та їх характеристика.
48. Адміністративно-процесуальний статус учасників провадження у справах про адміністративні проступки.
50. Зміст постанов у справах про адміністративні проступки та їхні види.

7. Література для вивчення дисципліни

1. Адміністративне право України : підручник / Галуцько В. В. та ін. Херсон : ХМД, 2013. Т.1: Загальне адміністративне право. Академічний курс. 393 с.
2. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
3. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник ; у 2 т. / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). Київ : Юридична думка, 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
4. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В. В. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
5. Бочарова Н. В. Право Європейського Союзу : навчальний посібник. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2014. 232 с.
6. Загальне адміністративне право : підручник / за заг. ред. І. С. Гриценка. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
7. Зразки протоколів про адміністративні правопорушення, складання яких підвідомче Національній поліції : практичний посібник / В. А. Глуховець та ін. Харків : Право, 2016. 180 с.
8. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
9. Курс адміністративного права України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 808 с.
10. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2008. 624 с.
11. Коллер Ю. С, Собакарь А. О. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху : монографія. Київ : «МП Леся», 2015. 204 с.

Інформаційні ресурси:

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main	Сайт Верховної Ради України (законодавство)
http://pravoua.com.ua/	Сайт журналу «Право України»
http://www.ligazakon.ua/	Головний правовий портал України
http://www.ccu.gov.ua	Сайт Конституційного Суду України
http://www.nbu.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського